

Az akadémia történetében a következő lépés 1808-ban történt, amikor az udvari kamara erdészeti tanintézetet is létesített a német *Henrik David Wilkens* kinevezésével, aki a következő évben a Szentháromság téri Zsembery házban kezdte meg az oktatást. Ma ezen a házon is emléktábla áll. 1846-ban az erdészeti tanintézetet az akadémia tanszékévé szervezték. Ekkortól Bányászati–Kohászati és Erdészeti Akadémia lett a neve (*Berg- und Forstakademie*). Az akadémia szervezetiileg is elkülönült a selmeci főbányagrófi hivataltól. A tanulmányi idő is változott, a bányászoknak és kohászoknak négy, az erdészeknek három évre nőtt a képzési idő. A neves külföldi professzorok helyett fokozatosan az akadémián képzett magyar szakemberek kerültek előtérbe.

Az 1848–49-es forradalom és szabadságharc idején az akadémia az Eötvös József vezette Vallás- és Közoktatási Minisztérium felügyelete alá került, s bevezették a magyar nyelvű oktatást. A magyar szaknyelv és magyar nyelvű tankönyv azonban ekkor még nem létezett, ezért ez a kezdeményezés nem sikerült. A nemzeti ellentétek miatt 130 ausztriai, cseh- és morvaországi hallgató elhagyta az iskolát, részükre Leobenben és Příbramban alapítottak tanintézetet. A felvidéki hadjáratok során az akadémia tanárai és diákjai Kossuth zászlaja alá sereglettek. Ebből a 48-as szellemből táplálkozott a város a dualizmus évtizedeiben.

A kiegyezés után az akadémia ismét a magyar kormány felügyelete alá került, elnevezése Magyar Királyi Bányászati és Erdészeti Akadémia lett. 1868 és 1872 között fokozatosan bevezették a magyar nyelvet. A magyar műszaki oktatás szaknyelvét itt teremtették meg. 1873-ban az akadémia különvált a kamaragrófi hivataltól, élére a tantestület által választott igazgató került. Az addig egységes bányász-képzés négy szakra, bányászati, fémkohászati, vaskohászati és gépészeti-építészeti képzésre vált szét. Az erdészoktatásban általános erdészeti és erdőmérnöki szakok jöttek létre. A XIX. század végén épült fel az erdészeti palota, majd a bányászati pavilon és a laboratóriumok épülete.

1904-ben az újabb átszervezés során az ősi akadémia új nevet kapott: Magyar Királyi Bányászati és Erdészeti Főiskola lett. Négy szakon: bányamérnöki, vaskohómérnöki, fémkohómérnöki és erdőmérnöki szakon folyt a képzés. A háború előtti utolsó tanévben a főiskolának 20 tanszéke és 580 hallgatója volt. A háború és az impériumváltás egy fölfelé ívelő intézmény életét törte ketté. 1918. december 6-án döntöttek a selmecbányai főiskola elköltöztetéséről. Az intézmény teljes tanári karával, felszerelésével 1919 tavaszán Sopronba költözött. Selmecbánya életében vége szakadt a csaknem két évszázados műszaki felsőoktatásnak.

A város nagyon megsínylette a főiskola eltávozását, a vendéglők, kaszinók, patinás épületek kiürültek, helyi vállalkozások tönkrementek, tanintézet épületei sokáig kihasználatlan maradtak. Selmecbánya álmos, csendes kisváros lett, s ez a mai napig alig változott. A száz évvel ezelőtti 42%-os magyar lakossági arány mára a nullához közelít. A minden év szeptemberében megtartott kétnapos hagyományörző szalamander ünnepség jó alkalom arra, hogy a világ első, ma is működő műszaki főiskolájára emlékezzenek a magyar és szomszédos országokból összesereglett bányászok, kohászok, erdészek.

Udvarhelyi Nándor

A százhuszonöt éves EMKE

Az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület – rövidítve EMKE – 1885. április 12-én alakult Kolozsvár központtal az egykori alapszabálya szerint: „a hazafiság fejlesztése, az erdélyi magyarság közművelődési és közigazdasági megerősítése” céljából. Az első világháború előtti Magyarország legnagyobb közművelődési egyesületének emlékét – mely 1991-ben új életre kelt – idézzük fel a 125 éves évforduló alkalmával.

Az 1867-es kiegyezést követően a magyar állam nem tudta felvállalni az az erdélyi magyar művelődés terjesztésére és az oktatásra vonatkozó valamennyi feladatot. Az erdélyi peremvidékeken a magyarság helyzete egyre nehezebbé vált, az alacsony műveltségi színhez társult a német vidékeken kisebbségbe került magyarság beolvasztása, az asszimiláció. A nemzetiségek az új eszmék – a germanizmus, dákoromanizmus – hatására szervezkedni kezdtek, egyesületekbe tömörültek: 1840-ben megalakult a szász *Erdélyi Országismereti Egyesület* (a Verein für Siebenbürgische Landeskunde), 1861-ben az *Erdélyi Román Irodalmi és Népművelődési Társaság*, az *ASTRA* (Asociatiunea Transilvană pentru

Literatura Românăsi Cultura Poparului Român). Szükség volt tehát a magyarság önuddatának erősítésére is.

Az EMKE előzménye az a hunyadmegyei mozgalom volt, amely az ottani végveszélybe jutott magyarságot próbálta megmenteni a beolvadástól. Ennek élén *Kún Kocsárd gróf* (1803–1895), az EMKE későbbi nagy mecénása állt. Ezt követően megindult az egész országra kiterjedő EMKE-szervezés, aminek eredményeképpen 1885 tavaszán megalakult a 21 fiókintézettel és 17 000 taggal rendelkező intézmény. Az indulás éveinek vezető alakjai *Sándor József* későbbi elnök, *Kún Kocsárd gróf*, *Kún Géza gróf*, *Bethlen Gábor gróf* az első elnök, *Bartha Miklós* az Ellenzék című napilap alapítója, alelnök, *dr. Felméri Lajos* egyetemi tanár, *Szász Domokos* erdélyi református püspök, *Ferencz József* unitárius püspök, *Béldi Ákos gróf*, *Haller Károly*, Kolozsvár polgármestere voltak. A legnagyobb feltűnést *Kossuth Lajos*nak Turinból küldött, a szervezkedést helyeslő távirata keltett, ő egyben 100 forinttal alapító tagul jelentkezett. Táviratának szavai a következőkről szóltak: „*Fogadják elnézéssel a hontalan magyar fil-léreit, Erdély jobbkeze hazánknak, minden talpalatnyis térrel, amit ott a magyarság elveszít, hazánk ezeréves biztonsága csorbul. Hazaifüi irányban ellensúlyozni a magyarellenes állambomlasztó bújtotagást, fenntartani a magyarságot, visszaszerezni az elvesztett tért, fejleszteni a közművelődést – oly örvédelem, melyet minden magyarnak támogatni kell.*”

Az EMKE történetének legdinamikusabb szakasza – az aranykor – az első évtizedre esett. Az évenkénti közgyűléseket más és más városban tartották, s az esemény minden alkalommal az illető megye ünnepévé vált. 1886-ban Kolozsváron az Iparos-egylet palotájában gazdasági kiállítást rendeztek, amelyen több mint száz cég állította ki termékeit, 1888-ban a fővárosi Operaházban EMKE-bált rendeztek, amelyen megjelent a trónörökös főherceg feleségével. Ez nagy országos szenzáció volt, ami jelezte, hogy a legmagasabb körök is tudomásul vették, elismerték az EMKE létezését.

A magyar társadalom az EMKE-t jelentős alapítványokkal támogatta: *Kún Kocsárd gróf* algyógyi (Hunyad vm.) kastélyát és 1800 holdas felszerelt birtokát 221 557 forint értékben adományozta az egyesületnek földműves iskola létesítésére (1889), *Mohay Károlyné* magyarkályáni birtokát 100 000 korona értékben ajánlta fel (1899), *Miksa Zsuzsanna* Nagyenyeden 160 000 koronát hagyott a kijelölt célok megvalósítására (1904). A legnagyobb alapítványokat számos kisebb adomány követte.

1891-ben az EMKE védnöksége alatt fiókegyesületként létre jött a honismeret és természetjárást pártoló *Erdélyi Kárpát Egyesület* (EKE), Kolozsváron felépült a kétemeletes, eklektikus EMKE-iroda-ház, amelynek homlokzatára az alapítás évét és a fiókokkal rendelkező vármegyék és városok címereit faragták, és kiadták az egyesület talán legsikeresebb kiadványát, a *Sándor József* szerkesztette *EMKE úti-kalauz Magyarország erdélyi részében*.

A 1892. évi közgyűlést a budapesti Vigadóban rendezték. A színhelyet és a dátumot az magyarázza, hogy ekkor ünnepelték *Ferenc József* megkoronázásának negyedszázados évfordulóját. A társadalmi egyesületek nevében az EMKE vezetősége üdvözölte az uralkodót, a közgyűlésen részt vett *Tisza Kálmán*, *Apponyi Albert* és a koszorús költő, *Jókai Mór*, a díszelőadáson fellépett *Blaha Lujza* is.

A következő időszak legjelentősebb eseménye az 1896 őszi Budapesten tartott EMKE rendezte millenniumi kongresszus és kiállítás volt, amelyen 34 egyesület és 7 irodalmi társaság vett részt, köztük a legnagyobb és leggazdagabb az erdélyi egyesület három millió korona vagyonával kiemelkedett.

Az EMKE aranykorát az egyesület negyedszázados fennállásának megünneplése zárta le. 1911 őszi Kolozsváron tartott ünnepségen részt vett *Jósika Samu*, a főrendiház elnöke, *Berzeviczy Albert*, az alsóház elnöke, *Apponyi Albert*, *Rákosi Jenő* s még számos nobilitás. A Nemzeti Színház díszelőadásán *Hejtyey Aranka Rákosi Jenő* Prológiát szavalta, majd az együttes *Herczeg Ferenc* Déryné ifjasszony című három felvonásos színművét mutatta be.

Az évfordulót azonban nem a múltó hatású ünnepség tette emlékezetessé, hanem az ennek kapcsán *Sándor József* összeállításában megjelent két díszkötet: *Az EMKE megalapítása és negyedszázados működése 1885–1910*. *Sándor József* beszámolt, hogy az EMKE közművelődési és közgazdasági célra összesen 10 millió koronát fordított, a gyámolító, perselyes és adományozó tagok százezerein kívül 20 000 örökös, alapító és rendes tagot szervezett. Büszkén felsorolta megvalósításait: a 163 népiskolát (az első világháborúig 268-at), 77 kisdudóvót, az algyógyi földművesiskolát, mely az országban a legnagyobb volt, 214 nép- és 24 katonai könyvtárat, 153 daloskört, 431 községben 12 ezer írástudatlant oktatott, 500 néptanítót jutalmazott, 118 községi lelkészt segítéyzett, 80 honismertető, európai nyelveken is megjelenő kiadványa a magyarság védelmét is ellátta az igazságtalan támadásokkal szemben. Gazdasági téren Erdélyben elsőként az EMKE szervezett ipari, fogyasztási és hitelszövetkezeteket.

A jubileummal lezárult korszak végén megállapítható volt, hogy az EMKE elérte azt a célt, amit alapításakor kitűzött: amennyire lehetett megerősítette a szórványban élő magyarságot, lelassította az asszimilálódást. Fontos eredménynek tekinthető, hogy sikerült az erdélyi magyarság helyzetére a magyar közvéleményt, a kormányzerveket is figyelmeztetni, s az 1890-es évek végére, különösen *Bánffy Dezső* miniszterelnöksége idején az EMKE célkitűzései a kormánypolitika szintjére emelkedtek.

Az első világháborút követő közhatalomváltozás rendkívül tragikusan érintette az erdélyi magyarságot és természetesen az EMKE-t is. A támadások egymást érték: barbár kezek feldúlták az algyógyi földművesiskolát, megszenteltelenítették Kún Kocsárd sírját, az egyesület népiskoláinak, kisdévodóinak jelentős részét lefoglalták, a népkönyvtárak többségét szétszórták, a dalosköröket feloszlatták. Az EMKE ez idő alatt az ostromállapot tilalma miatt nem tudott fellépni a törvénytelenések ellen, nem szervezkedhetett, védekezhetett. A román sajtóban sorozatban jelentek meg az EMKE-t támadó írások, amelyek azzal vádolták az egyesületet, hogy csak színleg hirdetett kulturális célt, titkolt terve a román-ság magyarosítása volt, és Budapesttel összekötöttesben anarchikus akciókat készült szervezni. 1921. január 13-án a Bukaresti Hírlap közölte *Jászi Oszkár* támadó cikkét, mely szerint az EMKE „a grófok s egyéb deklamáló naplopók bankettező, hurázó, a faji gyűlölséget szító, dús színekúrákat (munkával nem járó) nyújtó tápintézete.”

A változások utáni első közgyűlést 1921. július 3-án Kolozsváron tartották, amelyre Sándor József főtítkárral az EMKE életéről rövid összefoglaló jelentést állított össze. Adatai megdöbbenőek, felsorolja mindazokat az atrocitásokat, veszteségeket, amelyek az egyesületet és intézményeit, birtokait érték, később kiderült, hogy az EMKE vagyonának nagy része elveszett. Furesa módon a külföldön élő *Béldi Ákos grófot* – az előbbi időszak vezetőjét – meghagyták az elnöki székben, az alelnökök között találjuk *Benedek Elek*t, *Szabolcska Mihály*t, *Sárkány Lajost*, az örökös főtítkárral Sándor József maradt. A hatalom által igényelt módosított alapszabályzatot eljuttatták az illetékes román szervekhez, majd megkezdődött a 17 évig tartó szélmalomharc annak jóváhagyásáért. A hatóságok különböző jogi kifogásokkal rendre elutasították elfogadását. Pedig az EMKE többször is kijelentette: „Mi nem kérünk többet és mást a román társadalomtól és közhatalomtól, mint amennyit adott, és ahogyan viselkedett annak idején a magyar társadalom és magyar állam a román irodalmi és művelődési egyesülettel, az ASTRA-val szemben”. Az évtizedes jogi huzavona nyilván az egyesület kifárasztását, elsorvadásának kivárását is célozta. Aztán 1935 elején, amikor már az egész EMKE elaludt, megszűntek vidéki szervezetei, a magyarság már napirendre tért elvesztése felett, a belügyminisztérium váratlanul elfogadta az ismételt módosított, többszörösen visszautasított alapszabályokat.

Sajnos az egyesületnek ekkora már a magyar közönséggel való kapcsolata annyira megszűnt, hogy az újrászervezést előlrol kellett kezdeni és így is csak lassú lépésben történhetett. 1938 tavaszán aztán Romániában bevezették az ostromállapotot és minden pártot, egyesületet, csoportosulást feloszlattak, az EMKE két világháború közötti korszaka véget ért.

1940 augusztusában a második bécsi döntés határozata következtében Észak-Erdély visszatért Magyarországhoz, magyar lakói felszabadultak a kisebbségi sors alól. Az EMKE első nagy ünnepségét 1941. március 15-én Kolozsváron tartotta. Hosszú évtizedek után először lehetett az egész város ünnepevé tenni március idusát: a Mátyás szobor előtt a Főtéren, majd a Diákház nagytermében Bartók és Kodály dalaival köszöntötték a résztvevők a szabadság napját. A tisztviselői kar megújítására is sor került: *Béldi Kálmán* elnök mellett *Szathmáry Lajos* alelnök vezeti a testületet, a Közművelődési Szakosztályt *László Dezső* országgyűlési képviselő, a Társadalmi Szakosztályt *Kovrig Béla* egyetemi tanár irányította. Az ünnepi hangulatot rontotta a pénztári jelentés, amelyből kiderült, hogy a bécsi döntéskor az egyesület vagyonának 90%-a Dél-Erdélyben (Romániában) maradt. Az anyagi alapokat az új vezetőség elsősorban tagtoborzással igyekezett megteremteni, de az erdélyi városok és megyék közül számosan kisebb-nagyobb támogatással siettek az egyesület segítségére. A Hangya-szövetkezet 25 ezer pengős alapítványt tett az EMKE javára.

Az EMKE megünnepelte 1941 őszén *Széchenyi István*, „a legnagyobb magyar” születésének 150. évfordulóját, 1942. március 15-ét, 1942 őszén pedig *Kőrösi Csoma Sándor* születésének 150. évfordulóját.

Az 1940-es évek legjelentősebb EMKE-akcióit az ún. „meseautó” kiszállásai jelentették, amelyek igaz életet tudtak vinni az egyesület tevékenységébe. 1942-ben a magyar kultuszminiszter az EMKE-nek ajándékozott egy akkoriban korszerű audiovizuális eszközökkel felszerelt autóbust, mely hónapokon keresztül járta Erdély kisebb-nagyobb falvait, magával vitt néhány író-t költőt, akik műveikből olvastak fel, s ugyanakkor megismerkedtek a falusi élettel, művelődési szintjével. Több meghívott

honismertető előadást tartott, rendszerint lemezhallgatás és filmvetítés zárta a falu ünnepévé emelkedő EMKE-napokat.

A „meseautó” kiszállásait mindig *Unghváry Sándor*, a közművelődési titkár vezette, az írók elsősorban a Termés című folyóirat fiatal munkatársainak köréből kerültek ki. 1942 decemberében meglátogatták: Gyalu, Bonchida, Köteland, Alsózsuk, Bánffyhungyad, Szászfenes stb. helyiségeit. A Termés munkatársain – *Asztalos Istvánon*, *Bözödi Györgyön*, *Kiss Jenőn* – kívül a kiszállások egy részén részt vett az erdélyi körúton lévő *Veres Péter* is. Bözödi György lelkesen összegzi élményeit: „Nem lehet eléggé méltányolni az EMKE-nek azt a lendületes munkáját, amit a népművelés érdekében megindított. A vetítógéppel, filmekkel, villamos fejlesztő géppel és hangszóróba bekapcsolható nagy gramofonkészülékével és egész ládát kitevő néprajzi lemezekkel felszerelt szerelvénye szinte naponta útban van Kalotaszeg vagy Szolnok-Doboka irányában, és az EMKE-n kívül a népművelési munkába bekapcsolódtak a Termés írói, a Nemzeti Színház művészei is.” A „meseautó” befejezésül rendszerint megajándékozta a helyi tagozatokat egy-egy százkötetes könyvtárral. A krónikások összesen 70 vidéki EMKE-napról tudósítottak.

A második világháború végén a front átvonulása Kolozsvár újabb „felszabadulása” után alig két hónappal az idős Sándor József – a Magyar Népi Szövetséggel (MNSZ) egyetértésben – hozzájárult az EMKE átmentéséhez. A közgyűlés *Sándor Józsefet* régi-új elnöknek választotta, alelnökök *Tavaszy Sándor* teológiai tanár és *Nagy István* író lettek. A vezetőségben az „új rend”-et *Balogh Edgár*, *Szabédi László*, *Jordáky Lajos* képviselték.

Az EMKE ebben az időszakban könyvek kiadásával próbálta társadalmi súlyát növelni: az *Erdély szabadságharca 1848–49 a hivatalos iratok és hírlapok tükrében* című kötetet *Balogh Edgár* és *Bözödi György* írta, megjelent *Nagy István Őzönvíz előtt* című színműve és öt egyfelvonásos szindarab a műkedvelők számára.

1945 júniusában nagy veszteség érte az EMKE-t, elhunyt Sándor József elnök. Az erdélyi magyarság egyik legnagyobb személyiségét a kolozsvári Farkas utcai templomból nagy egyházi pompával temették, a magyar értelmiség szinte teljes létszámban kivonult, a beszédet *Vásárhelyi János* református püspök mondta, a házsongárdi sírnál *Tavaszy Sándor* és *Balogh Edgár* búcsúzott. Sándor József halálával az EMKE önálló személyisége is nagyrészt megszűnt, szerepét a MNSZ Közművelődési Bizottsága vette át.

1947 nyarán nyílt támadás indult az erdélyi magyar intézmények ellen, a Világosság című lapban *Tamás Gáspár* és *Balogh Edgár* kezdte a számonkérést. A legkeményebb vádak az Igazság fogalmazta meg, azt bizonygatta, hogy az EMKE fő célja a „grófi nagybirtok” megmentése volt, a feudális Magyarországot képviselte. Az EMKE-nek nincs helye a demokratikus Romániában, zárult a megrendelt aláíratlan cikk. Ezekben a napokban már kibontakozott a kolozsvári törvényeséken *Unghváry Sándor* koncepcióis pere, amelyben az EMKE közművelődési titkárát a „reakciós budapesti fasiszta kormány” részére történő kémkedéssel vádolták. Ezzel az EMKE megszűntnek volt tekinthető. Megjegyezzük, hogy az EMKE irattárát 1992-ben (!) Bukarestbe szállították, jelenleg nem kutatható.

A kommunista diktatúra az EMKE-t negyvenhárom esztendőig „búvópatakletre” kényszerítette. Ennek a nemzedéknyi időszaknak az eseményei azonban bizonyítják, hogy az erdélyi magyarságban végig élt a közművelődés vágya és igénye, s még a saját szervezeti kereteket nélkülöző években, tőle teljesen idegen formákba kényszerítetten is, kifejezést tudott adni ennek a vágyának és igényének.

Az 1989 decemberében történt fordulat teremtette új helyzetben az erdélyi magyarság nem csak politikai érdekképviselői szervezetét, a Romániai Magyar Demokrata Szövetséget hozta létre, hanem 1991. április 20-án a brassói közgyűlésen újraalakította 200 küldött szavazatával az EMKE-t is. Az alapító tagok az erdélyi művelődés kiemelkedő személyiségei, *Dávid Gyula*, *Kötő József* és *Laskay Sándor* voltak. 1995-ben már Románia 119 városában és falujában 403 egyesülete és közművelődési alapítványa működött, talán nem érdektelen ideiktatni a legfontosabbakat: az *aradi Kölcsey Egyesületet*, a *sepsiszentgyörgyi Mikes Kelemen Egyesületet*, a *kolozsvári Erdélyi Múzeum Egyesületet*, a *kovácsnai Kőrösi Csoma Sándor Egyesületet*, a *székelyudvarhelyi Orbán Balázs Egyesületet* stb.

1992-től évente ünnepélyes külsőségek között adták át az EMKE-díjakat és diplomákat – *Kemény János-díjat*, *Kun Kocsárd-díjat*, *Bánffy Miklós-díjat*, *Szentgyörgyi István-díjat* stb. – azoknak a személyeknek, akik művészetükkel és munkájukkal maradandót alkottak az erdélyi magyar közművelődés terén.

Sajnos, az anyagi gondok korlátok közé kényszerítik az EMKE tevékenységét, az 1948-ban államosított székházakat, könyvtárakat, a működést támogató birtokokat az 1989 utáni román törvénykezés

nem juttatta vissza jogos tulajdonosának. Az erdélyi magyarság tehát arra kényszerült, hogy alapítványi forrásokból, hazai és határon túli támogatásból, egyének áldozatkészségéből teremtesse meg a közművelődési munka lehetőségét. Így születtek Kolozsváron az *EMKE Mikó Imre Könyvtára* és *Heltai Gáspár Alapítványi Központ*, *Györkös Mátyás Albert EMKE műteremlakás*, *zilahi, szilágysomlyói EMKE-házak*, *csernakeresztúri Magyar Tájház*.

2008-ban az EMKE elnöksége úgy határozott, hogy az 1885. évi alapítás emlékére április 12-ét az *Erdélyi Magyar Közművelődés Napjává* nyilvánítja, amely alkalommal minden esztendőben országos ünnepséget rendez. Ezeknek az ünnepségeknek a fő célja a magyar identitás, az erdélyiség és az egyetemes kulturális értékek megőrzése. Az erdélyi magyarság munkájában pedig csak akkor lehet eredményes, ha szellemiségét az EMKE régi jelszava hatja át: „*Ki a köznek él, annak élni érdemes!*”

Sebestyén Kálmán

Irodalom: *Sándor József:* Az EMKE megalapítása és negyedszázados működése 1885–1910. I–II. Kolozsvár 1911. – *Ungváry Sándor* (szerk.): EMKE naptár, 1943. Kolozsvár – *Dávid Gyula–Nagy Pál* (szerk.): EMKE 1885–1995. Kolozsvár 1995. – *Balogh Edgár* (szerk.): Romániai Magyar Irodalmi Lexikon. I. Bukarest 1981.

Mi történt Szomoróczon?

A „legbátrabb falu” korabeli eseménytörténete

A rendkívüli közzététel

A Magyar Közlönyben, amelyben többségében a törvények és rendeletek kerülnek hivatalosan kihirdetésre a 2008. évi 159. számában tárgyát tekintve szokatlan, mondhatnánk rendkívüli közlemény jelent meg. A közreadott 2008. évi LXIV. törvény azt tartalmazza, hogy az Országgyűlés „fejet hajt Kercaszomor lakóinak az 1920-as felkelésben tanúsított bátor magatartása előtt, ezért” törvényt alkot, miszerint Kercaszomor védőnek bátorságát törvénybe iktatja, a községnek a „Legbátrabb Falu” („*Communitas Fortissima*”) címet adományozza, valamint a község címere „*Communitas Fortissima*” jelszóval egészül ki.

Az általános gyakorlat azt mutatja, hogy a történelmi eseményeket többségében az adott tudományág, jelen esetben a történelem ítéli meg. Itt pedig jogalkotásról, törvénybe iktatásról van szó. Igaz, történt már ilyen a magyar joggyakorlatban, például Sopron város estében 1922-ben, amikor a korabeli nemzetgyűlés a „Legbátrabb Város” („*Civitas Fidelissima*”) címet adományozta részére a Magyarországhoz való nagyfokú ragaszkodásáért a népszavazás során.

Kevésbé ismertek viszont azok az események, amelyek az Országgyűlést történelmi tények törvénybe iktatására, cím adományozására készítették Kercaszomor esetében.

Kercaszomorról azt tudhatjuk a 2001. évi népszámlálás szerint 272 fős, magyarokból álló egyutcás „zsáktelepülés” Vas megye dél-nyugati részén, a magyar-szlovén határ közvetlen közelében, a Kis-Kerka és Kerka patakok deltájában, az Őrségben, a Göcsej és Hetés határán. A II. világháború során visszatért Délvidék, Muraköz és Muravidék területek és községek rendezése során 1942-ben Kerca és Szomorócz községek összevonásából jött létre.

Az „őrállók” és utódaik

A magyar államot megalapító Szent István királyunk az államszervezet kialakítását összekapcsolta a kereszténység felvételével. A kereszténység korai megjelenését jelenti a későbbi Kercaszomor térségében, hogy a község déli határában a Pusztá-temető dűlőben található Szent Viszló (Szent Vencel) templomának romjai. Írásos forrásokban először 1208-ban került feltüntetésre. Egyébként az Őrség területén ez a templom a legrégebbi szakrális hely.

Kercaszomor község logoja, a stilizált „életfa”